

ходи, як-от: вечори-дискусії, круглі столи тощо. Якщо це дитяча книга, то це інтерактивні квести, конкурси на найкращі малюнки, ігри «Що? Де? Коли?» тощо.

Ризикувати та експериментувати в усьому: тексті, ілюстрації, промоції, рекламі, презентації тощо. Якщо ви не ризикуєте і не йдете на експерименти, то не вирізнятиметеся. Однак, йдучи на експеримент, потрібно розуміти, чого ви прагнете досягти.

1. *Петренко Г.* Світлана Павелецька, «1+1 медіа»: «Книжковий ринок набагато закритіший, ніж телевізійний» [Електронний ресурс] / Галина Петренко // Детектор медіа. — Режим доступу: <http://detector.media/rinok/article/119390/2016-10-05-svitlana-paveletska-11-media-knizhkovii-rinok-nabagato-zakritishii-nizh-televiziinii/>.
2. *Стельмах І.* Українці активно купують книгу про ведення партизанської війни [Електронний ресурс] / Ірина Стельмах // Радіо «Свобода». — Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/26883801.html>.
3. *Фіалко Д.* Мар'яна Савка, «Видавництво Старого Лева». Як зробити книговидавничий бізнес успішним [Електронний ресурс] / Дарина Фіалко // Експресо. — Режим доступу: https://espresso.tv/article/2017/01/27/maryana_savka_golovnyu_redaktor_quotvydavnytva_starogo_levaquot.
4. *Wojciech.* 9 prostych sposobów na promocję własnej książki [Електронний ресурс] / Wojciech. — Режим доступу: <http://www.pogotowiewydawnicze.pl/9-prostych-sposobow-na-promocje-wlasnej-ksiazki/>.

Валентина Стекольщикова

ВПЛИВОВЕННІСТЬ УСПІШНИХ МОДИФІКАЦІЙНИХ ФОРМ ЖУРНАЛІСТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: ЛОНГРІД

Проаналізовано специфіку журналістського розслідування як жанру крізь призму роботи над його формою — лонгрідом — журналіста-розслідувача. Представлено особливості впливової концепції журналістського розслідування, читачької аудиторії та громадських активістів.

Ключові слова: жанр, журналістське розслідування, лонгрід, громадська думка, впливовенність.

Проанализирована специфика журналистского расследования как жанра сквозь призму работы над его формой — лонгридом — журналиста-расследователя. Представлены особенности влияния концепции журналистского расследования, читательской аудитории и общественных активистов.

Ключевые слова: жанр, журналистское расследование, лонгрид, общественное мнение, влияние.

The specificity of a journalistic investigation, as a genre, via a prism of investigative journalist work over its form — long read, has been analyzed in the article. The peculiarities of the impact concept of journalistic investigation, readership and public activists have been presented.

Key words: genre, journalistic investigation, long read, public opinion, influence / “impactfulness”.

Актуальність. На сьогодні журналістика розслідувань в Україні стає дедалі популярнішою. Чи не кожен канал, інтернет-ресурс або газета мають передачу або рубрику розслідувань. Відтак з'являється змішування понять. Нерідко під назвою «розслідування» виходять звичайні репортажі, які показують очевидні речі, але не дають відповідей на запитання. У нашій статті спробуємо викласти особливості впливовеності, дієвості форми вираження журналістських розслідувань.

Мета дослідження — дослідити лонгрід як впливовену форму жанру журналістського розслідування, вказавши на елементи, структуру та чинники ефективності.

Об'єктом дослідження виступають мультимедійні тексти — лонгріди — жанру журналістського розслідування сучасної преси Миколаївщини з конкретним набором форматворчих засобів, що підвищують впливовенність.

Предметом є ефективність новітніх мультимедійних форм розслідувань, що підвищують оперативний вплив на свідомість потенційної аудиторії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Обґрунтовуючи науково-дослідницьку домінанту окресленої проблеми й теми нашої публікації, зазначимо, що концепції сучасного жанротворення розглядали: В. Буряк, С. Гуревич, В. Здоровега, В. Карпенко, М. Кім, С. Корконосенко, О. Кузнецова, М. Лукіна, О. Нерух, В. Пельт, Є. Прохоров, С. Смірнов, А. Тепляшина, О. Тертичний, Л. Шibaєва, М. Шостак та ін. Зазначені дослідники у своїх наукових розвід-

ках акцентують увагу на певній модернізації й конвергенції наявної жанрової системи, пропонують власний набір жанрів.

Жанроутворювальні ознаки журналістського розслідування схарактеризовані в працях Н. Виговської, О. Глушка, А. Колесниченка, Г. Лазутиної, Ж. Мурікана, В. Радчика, С. Распопової, В. Різуна, О. Тертичного, Дж. Уїллмена, Н. Яблоновської.

Проблема створення лонгвідів перебуває в полі зору медіа-спеціалістів, що пропонують характеристику специфіки лонгвідів, описують їхні різновиди: В. Пуля, А. Смутко, О. Тарасов, Д. Тужанський, І. Фанта, Л. Шістьоркіна.

Досліджуючи та аналізуючи поняття «жанр», ми поділяємо думку Д. Прилюка: «Жанр — це форма вираження відображуваного змісту. Якщо факти дійсності, об'єднані певною темою, і авторська ідея являють собою зміст майбутнього виступу журналіста, то зміст цей треба виразити в якнайдоцільнішій формі. Таке творче завдання постає перед журналістом щоразу, коли він береться за перо і втілює на письмі свій задум» [9, с. 147]. У той же час науковець доходить висновку, що форма — це внутрішня організація викладеного матеріалу, об'єктивно зумовлена структура вираження, яка має свої відмінності залежно від висловленого змісту.

На думку В. Карпенка, жанри — це форми журналістських текстів [6, с. 205]. Автор зазначає, що кожен жанр має свої прикметні риси й особливості, несе властиве саме йому змістове й формальне навантаження.

Під іншим кутом бачить жанр дослідниця Катерина Серажим: «...жанр — це, по-перше, специфічний спосіб відображення дійсності, а по-друге, специфічний спосіб її аналізу (інакше кажучи, публіцистичний жанр — це порівняно стійка структурно-змістова організація тексту, зумовлена своєрідним відображенням дійсності та характером ставлення до неї автора), а також із того, що складається із трьох основних компонентів: а) повідомлення про новину або проблему; б) фрагментарне або докладне осмислення ситуації; в) прийоми емоційного впливу на аудиторію (на логіко-поняттєвому або поняттєво-образному рівні)» [12, с. 289].

Метр української журналістики В. Здоровега під жанром розуміє «стійку форму пізнання і відображення, а в мистецтві — творення дійсності» [5, с. 143].

«Жанр — це завжди певна точка зору, можливість адекватного сприймання об'єкта, засоби відображення, методологія підходу», — вважає М. Василенко [3, с. 9].

І має слушну думку О. Тертичний: «Той тип творів, який складається історично і визначається як “жанр”, існує об'єктивно, незалежно від думки як теоретиків, так і практиків» [14, с. 59].

Серед усього спектра жанрів саме журналістське розслідування (ЖР) є найскладнішим. Професійність журналіста-дослідника набувається важкою працею у незнаній царині та нескінченними роками досвіду.

Своєрідність журналістського розслідування полягає у тому, що журналіст, який проводить власне розслідування, опиняється наодинці із собою. «Він має шукати правду, добре розуміючи, що всі, з ким він спілкуватиметься, будуть проти нього. У кожного з них свій інтерес, у журналіста він має бути один: знайти істину, з'ясувати, що ж насправді відбулося. А для цього треба уникати не лише будь-яких зовнішніх впливів, а й свого власного упередження та самовпевненості. Треба не боятися здаватися простачком і ставити наївні запитання. Іноді саме вони допомагають зрозуміти, що відбулося» — слушної думки дотримується Дж. Уїлмен [15, с. 11].

«Розслідування — це полювання на факти, які дозволяють читачеві зрозуміти те, що він має зрозуміти», — вважає французький практик і теоретик журналістики Жан Мурікан [8, с. 86].

Аналізуючи природу цього «чи не найпрестижнішого журналістського жанру», автор виділяє такі його форми: розслідування навколо події; розслідування навколо пригод, тобто наближене до поліційного; розслідування журнального типу, яке може базуватися «лише на схожості певних подій»; дослідницькі розслідування, за яких нерідко «робота йде в атмосфері напруження, ворожості й дезінформації»; розслідування-портрет, коли журналісту доводиться вивчати характер, вчинки, поведінку певної особи, а також розслідування-документ, або есе, — це коли автор, витративши чимало часу і коштів на вивчення якоїсь проблеми, видає свій твір окремою книгою [4, с. 84].

«ЖР “грає” на всіх регістрах сприйняття: і аналітичному, й емоційному, — переконаний інший французький теоретик сучасних

мас-медіа, Брюно Пфейфер. — Воно об'єднує в собі елементи інтерв'ю, портрета, репортажу, хроніки, аналізу, синтезу. Завдання розслідування — зацікавити читача унікальною темою і далі розповісти, чому все склалося саме так» [8, с. 47]. Як і Жан Мурікан, дослідник окремо виділяє і журналістське розслідування. Однак, на його думку, специфіка цього жанрового різновиду полягає у розкритті й аналізі глибинних процесів реальної дійсності. Виходячи з того, що складні явища не мають простих пояснень, помітних неозброєним оком, завдання журналістів, як вважає він, — допомогти читачеві розібратися в них, знайти нову, ще не відому інформацію, яка змушує побачити ситуацію під іншим кутом зору.

На думку О. Тертичного, «мета серйозного, соціально важливого журналістського розслідування може бути визначена так: робити явною ту інформацію, яка необхідна, життєво важлива для народу, але від нього приховується; боротися зі зловживаннями сильних світу цього; протистояти беззаконню з тим, щоби змінювалося на краще і все суспільство» [13, с. 102].

«Журналістське розслідування — жанр аналітичної публіцистики, мета якого — виявити потаємні пружини гострих суспільних (економічних, політичних, соціальних, моральних, екологічних) проблем, справжні причини існування яких старанно приховуються від широкої громадськості владними, політичними та іншими впливовими колами. Факти, вчинки і поведінка людей, колізії, що виникають між ними, є складниками, на підставі яких журналіст вибудовує власну концепцію досліджуваного явища, його природи та умов існування. За формою реалізації авторського задуму журналістське розслідування — складний, синтетичний жанр, у друкованому чи електронному варіантах якого можуть бути використані елементи проблемної статті, памфлету, нарису, фейлетону, репортажу, інтерв'ю, звіту, рецензії, а також фінансові документи, ділове листування, постанови, протоколи, угоди, архівні, статистичні дані тощо. Головним принципом у роботі журналіста, який проводить розслідування, є гласність, створення відповідної атмосфери, громадської думки з приводу тих чи інших антисуспільних явищ, що виключало б їхнє повторення у майбутньому. Для здійснення цієї мети в журналістському розслідуванні використовується весь арсенал літературно-публіцистичних засобів і стилістичних

прийомів, які стимулювали б розумову енергію та впливали на емоції людей, викликаючи в них відповідну реакцію на скоєне [11, с. 21].

Редактор видання Focus.ua Михайло Кригель на одному зі своїх майстер-класів спростовував різні міфи, що існують навколо лонгвідів [1]:

1. Жанр розслідування вимагає знаходити нових, невідомих героїв та стержень, на який ви будете далі накидати кільця.

2. Якщо є фактаж, декілька годин диктофонного запису з героєм і те, що говорять про нього інші люди, але немає, на що назвати все це, — велика вірогідність того, що текст розпадеться на окремі розділи, абзаци.

3. Перед генеральним інтерв'ю з героєм (бедгаєм, протагоністом чи антагоністом) необхідно зібрати усю доступну інформацію про нього. Треба мати уявлення про «родзинку» бесіди — хребет тексту, на якому все буде збудовано.

4. Під час спілкування з героєм важливо зрозуміти, де є потаємна «кімната», у яку бажано потрапити. Її можна відчутти інтуїтивно.

5. Більш того, у кожному тексті має бути ключова метафора, через яку проводитимуться різні ситуації, діалоги, повороти та сюжети. Саме на метафорі тримається текст і не розпадається на розділи, абзаци, фрагменти.

6. Не можна перевантажувати текст надмірною кількістю фактажу. Деталізація важлива, коли вона відіграє певну роль у загальній ідеї. Не доцільно представляти усе розслідування у цифрах, буквах та цитатах, автор — інтерпретатор та розповідач. Будь-яка подробиця, яку вдалося дістати з героя, повинна на щось працювати.

7. Окрім того, цитування доречно, коли мова героя дуже яскрава, незвичайна й образна, без якої текст втратить свої кольори. А також коли є якась проблемна тема і треба забезпечити себе та своє видання від судових позовів.

8. Заголовки, підзаголовки, врізи, цитати, підписи до фотографій, виноска справа та зліва від основного тексту, відокремлення шрифтами — необхідно графічно виділяти. Вони не напружують читача, проте подають йому необхідну інформацію.

Традиційні форми журналістських жанрів почали модифікуватися через зміну потреб аудиторії, що відбулися внаслідок стрімкого розвитку новітніх технологій.

Мати на своїх ресурсах ефективну форму журналістського розслідування — лонгріди — сьогодні вважається трендом. Щоправда, не завжди у редакцій є розуміння цього жанру. *Nikcenter.org* [17] — один з небагатьох ресурсів південного регіону, що публікує якісні лонгріди журналістського розслідування.

Мультимедійні лонгріди стали ідеальною еволюцією формату друкованої статті в Інтернеті. Достатньо численний набір простих і недорогих інструментів для створення мультимедіа і побудови власне лонгвідів зробив процес їх підготовки більш доступним.

Фактор ефективності лонгвіду полягає в тому, що потенційні реципієнти найчастіше дивляться і діляться мультимедійними історіями через те, що їх приваблює анімація на веб-сторінках, а розкішні, якісні фотографії ніби занурюють читача в те, що на них зображено. Крім того, не варто забувати і про дві основні моделі споживання контенту сучасним читачем: *leanback* (читають, відхилившись назад) і *leanforward* (нахилившись вперед) [2, с. 121].

Якщо новини, короткі відео і невеликі замітки належать до останнього типу, то лонгріди перебувають в одній категорії з кінофільмами, серіалами, журналами та книгами — їх читають, зручно розташувшись у кріслі або на дивані. Логічно, що якісним медіа потрібно задовольняти будь-які інформаційні потреби своєї аудиторії.

Найважливіше правило створення мультимедійного лонгвіду: він повинен розповідати цікаву історію. Усе інше — графіки, картинки тощо — тільки допомагає донести цю історію в усій повноті. Таким чином, стрижнем усього матеріалу в будь-якому випадку буде текст [10, с. 289].

Сьогодні один із найпопулярніших мультимедійних форматів — лонгвід (англ. *longread* — довге читання). Визначальною рисою такого формату є обсяг і довжина матеріалу, а основою — журналістський текст.

На думку А. Колесніченка, головною жанровою характеристикою є системність теми (нове явище, системне розслідування), «глибоке і тривале дослідження теми журналістом з використанням

великої кількості джерел інформації і великими текстовими документами в поєднанні з високою щільністю сенсу і претензією на вичерпаність даної теми, складність розвинути тему далі, ніж це зробив автор» [7, с. 52].

Лонгрід дає глядачеві відчуття присутності і переживання. Це означає, що тема повинна бути загальнодоступною, стосуватися багатьох і бути цікавою, але при цьому в неї було б складно зануритися. Журналістське розслідування дозволяє створити яскраві візуальні образи, розкрити драматургію події, динамічно описати процеси. Такі матеріали відрізняються особливою структурою: композиція тексту будується за схемою паралельної розповіді, зміни оповідання і пояснень, наявності прикладів, історій і репортажних фрагментів. Тому найбільш важливе завдання, яке стоїть перед творцями мультимедійного лонгріду, — створення єдиного цілісного матеріалу, що включає різноманітні мультимедійні елементи [16, с. 218].

Некоректно говорити про те, що лонгріди через їх великий обсяг незручно читати. Будь-які жанри мають свого читача. Якщо інтерес до новини існує лише півгодини, то популярність лонгріду варто вимірювати хвилями. Ситуація у країні або несподіваний репост у соціальних мережах популярного блогера може викликати інтерес до вашого лонгріду навіть через півроку після публікації. Однак кількість переглядів не визначає якість матеріалу — це не абсолютний критерій. Лонгрід — це рушниця, що висить на стіні, але яка вистрелює декілька разів, періодично.

Важливо відзначити, що створення мультимедійного лонгріду, як правило, пов'язане не тільки з написанням довгих текстів, а й із тривалою роботою над джерелами, кількість яких може досягати декількох десятків. Цей журналістський формат вимагає ретельного опрацювання великих обсягів інформації і тривалої польової роботи.

Таким чином, такий формат відтворення журналістського розслідування, як лонгрід, має своєрідні ознаки:

1. Мультимедійність (наявність і певна кількість медійних платформ, їх форми і варіації: текст, звук, відео, фото, анімація, графіка, інфографіка).

2. Гіпертекстуальність (наявність у творі гіперпосилань на матеріали означеної теми, на додаткову інформацію, джерела, коментарі).

3. Інтерактивність (можливість перегляду матеріалу, оцінка, варіанти взаємодії представників аудиторії з автором (відправлення листа, опитування) і між собою (надсилання другу, функція «поділитися» в соціальних мережах), коментарі користувачів до матеріалу можуть містити і особисту думку, і додаткову інформацію по контексту) [16, с. 225].

Мультимедійність, гіпертекстуальність, інтерактивність істотно впливають на предмет відображення, цільову авторську настанову і методи перетворення реальної дійсності в інформаційний продукт — ускладнюють їх, змінюють і створюють нові характеристики.

На сьогодні рівень розслідування матеріалів безпосередньо залежить не тільки від глибини аналізу, переконливості фактів і експертних оцінок, а й від точності використання необхідних медіаплатформ, різних мультимедійних елементів.

Серед формових особливостей лонгріду варто виокремити:

— структурованість (матеріал складено із низки самостійних статей);

— додавання до канви розповіді цитат «від першої особи»;

— близькість до художньої публіцистики (відсутність перевернутої піраміди, написання тексту як кількох об'єднаних чимось історій) [13, с. 289].

Формове наповнення лонгріду має велике значення у розслідувальному жанрі. Використання гібридності текстових жанрів: мультимедійного репортажу (розповідь про подію, її дослідження, створення ефекту присутності, з героями, діалогами, цікавими моментами з життя; він добре занурює в атмосферу, дає можливість показати переваги через живі ситуації, легко читається, в нього можна вплести все: від думки експерта до експериментів); мультимедійної статті (історія, яка повинна бути концентратом користі); мультимедійне інтерв'ю (це питально-відповідна форма бесіди з аудіовізуальними та ілюстративними фрагментами; тут важливо обов'язково зробити структуру і згрупувати відповіді за змістом, щоби читач не загубився в тексті).

До відеожанрів лонгрідної форми належать матеріали, розміщені за допомогою технологічної платформи «відео», це — відеоілюстрація, відеосюжет, відеокоментар, відеоколонка, мультиме-

дійне ток-шоу, мультискрипт, потокове відео. Відеозапис дозволяє показати героїв, різні події і явища, процеси, створити ефект присутності.

Аудіожанри представлені на технологічній платформі «аудіо» і включають аудіоілюстрацію, аудіосюжет, аудіоверсію, аудіослайд-шоу і підкаст.

До ілюстративних жанрів належать матеріали, створені на основі технологічних платформ фотографії (фоторепортаж, скріншот, інтерактивне фото, слайд-шоу, панорамне фото); графіки, інфографіки та анімації. Статична фотографія, фотострічка, фотогалерея використовуються для візуалізації матеріалу, дозволяють розповісти про героя, подію, явище, ілюструвати процеси. Також матеріали включають графіку: статична ілюстрація (малюнок, схема, фрагмент карти), динамічна графіка (відеоролик із графічними елементами), карикатура, комікси.

Жанри інфографіки: статична, проста динамічна, оперативна 3D-реконструкція (відеоролик, заснований на 3D-технологіях), складна статична схема, складна динамічна схема, flash-замітка (збірний модуль). Окрім того, у ЖР може використовуватися «анімація»: анімаційний ролик і анімаційне зображення. Анімація дозволяє оживити картинку, фон, зробити матеріал більш ефектним і наочним [16, с. 245].

Зауважимо, що лонгріди, в яких мало тексту, натомість багато інфографічного, візуалізації даних, текст заховано у графіку, короткі відео або фото, — такі проекти можна називати лонгформами (від англ. longform — довга форма).

Для ефективнішого представлення журналістського розслідування будь-якої тематики у формі лонгріду, використавши усі мультимедійні його елементи, можна використати такі онлайн-платформи для верстання: tilda.cc (велика функціональність, проте зруміла й доступна адмінка); medium.com (працює як блог-платформа, дуже зручна у використанні); racontr.com (можна створювати лонгформи, інтерактивні відео, інтерактивні ілюстрації і використовувати їх як конструктор); creatavist.com (можна готувати відмінні лонгріди і візуальні історії; дозволяє вмонтовувати відео не лише з YouTube і Vimeo, а й з комп'ютера); readymag.com (має значну варіативність в оздобленні хедлайнів проектів); stampsy.com (доволі

оперативно дозволяє створити якісну візуальну історію); shorthand.com (дає можливість створювати анімовану інфографіку, тайм-лінії й інший мультимедійний інтерактив).

Висновки. Аналізуючи жанр журналістського розслідування в такому форматі, як лонгрід, необхідно враховувати, що це особлива форма подання інформації на основі обсягового тексту й аудіовізуальних елементів, що проводиться в конвергентній редакції групою професіоналів. Тема лонгріду ЖР — це завжди актуальна проблема, незвичне природне явище, незвичайна історія, конфлікт, які необхідно подати в усіх подробицях, детально вивчивши тему, провести інтерв'ю з героями, експертами, очевидцями. Важливо знайти ідею: під яким кутом зору, в якому ключі висвітлювати тему, щоб вона була цікава аудиторії упродовж тривалого часу. У лонгріді неприпустима поверхова демонстрація предмета, тому факти — основа матеріалу. Спочатку необхідно розробити концепцію, визначити місію, цілі і завдання, а також терміни.

Можливості варіацій фотоілюстрацій в текстовому тілі лонгріду — статичної фотографії, фотогалереї, інтерактивного фото, фотопанорами — повинні бути обумовлені логікою викладу. До світлин необхідно робити підписи, текстові пояснення. Відеозаписи в лонгріді дозволяють робити коментарі, таким чином створюється ефект присутності.

1. *Біда О.* Лонгрід — це рушниця, що вистрілює декілька разів — редактор Focus.ua [Електронний ресурс] / Олеся Біда. — Режим доступу: <https://ua.ejo-online.eu/3276/etyka-ta-yakist>.
2. *Булаева М. Н.* Мультимедийный лонгрид как новый журналистский формат / М. Н. Булаева // Журналистский ежегодник. — 2015. — № 4. — С. 121—123.
3. *Василенко М. К.* Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі : монографія / М. К. Василенко. — Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка, 2006. — 236 с.
4. *Глушко О. К.* Журналістське розслідування: історія, теорія, практика : [навч. посіб. для студ. вищих навч. закл.] / О. К. Глушко. — [2-ге вид., переробл. та доповн.]. — Київ : Арістей, 2006. — 144 с.
5. *Здоровега В. Й.* Теорія і методика журналістської творчості : [підручник] / В. Й. Здоровега. — [2-ге вид., переробл. і доповн.]. — Львів : ПАІС, 2004. — 268 с.

6. *Карпенко В.* Журналістика: основи професійної комунікації / Віталій Карпенко. — Київ : Нора-прінт, 2002. — 348 с.
7. *Колесниченко А. В.* Длинные тексты (лонгриды) в современной российской прессе / Александр Васильевич Колесниченко // Медиа-скоп. — 2015. — № 1.
8. *Мурикан Ж.* Журналистское расследование / Жан Мурикан. — Киев, 2001. — 74 с.
9. *Прилюк Д. М.* Теорія і практика журналістської творчості: проблеми майстерності / Д. М. Прилюк. — Київ : Вища школа, 1983. — 280 с.
10. *Пуля В. Ю.* Как создать мультимедийный лонгрид? / В. Ю. Пуля // Журналист. — 2015. — № 2. — С. 44—46.
11. *Різун В. В.* Маси : [тексти лекцій] / В. В. Різун. — Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. — 118 с.
12. *Серажим К.* Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність : монографія / Катерина Серажим ; [за ред. В. В. Різун]. — Київ, 2002. — 392 с.
13. *Тертычный А. А.* Расследовательская журналистика : [учеб. пособ. для вузов] / А. А. Тертычный. — Москва : Аспект Пресс, 2002. — 384 с.
14. *Тертычный А. А.* Трансформация жанровой структуры современной периодической печати / А. А. Тертычный // Вестник Московского Университета. Серия 10. Журналистика. — 2002. — № 2. — С. 54—63.
15. *Уиллмен Дж.* Журналистское расследование / Дж. Уиллмен. — Москва, 1998. — С. 10—12.
16. Универсальная журналистика : [учеб. для вузов] / [под ред. Л. П. Шестеркиной]. — Москва : Аспект Пресс, 2016. — 480 с.
17. <http://nikcenter.org/multimedia/video>.

Марина Белла

РЕПЛІКАЦІЯ У ГІПЕРТЕКСТІ: ДО ПИТАННЯ ПРО КОМУНІКАТИВНУ ФУНКЦІЮ МЕМІВ

Розглянуто феномен мему — одне з яскравих явищ сучасної масової інтернет-комунікації. Критично проаналізовано існуючі підходи до опису природи мему; поставлена під сумнів продуктивність тенденції зведення мему до набору виразних засобів, властивих фольклору, сленгу тощо. Описано радикальні відмінності мему від зовні споріднених явищ — мовних і маркетингових кліше. Запропоновано